

Berigtigelse af en Meddelelse i nye
landoeconomiske Tidenders 6 B. 2 H.
Side 222=228.

Paa det her angivne Sted har Undertegnede i en indbrykket Anmeldelse om Strandveien, der paa saa billige og gavnlige Vilkaar var bleven anlagt, b'andt andet anført, „at en Enke, der eier en just ikke stor Gaard, i Sommeren 1827 har maattet kjøbe Steen for mere end 100 Rbd. til Bordingborg=Veien, og desuden maattet præstere sit Arbeide i en temmelig lang Afstand fra hendes Bolig, ligesom og at en Mand med en større Gaard i en Egn, hvor dog ingen ny Kongevei anlægges, har fortalt ham, at han i bemeldte Sommer gjorde 6 Ugers Spandage med 3 Bogne.“

Det Høikongelige Rentekammer har derefter, med en priselig Iver for Landmanden, ladet denne Sag undersøge, og befundet, at den unøiagtigt var meddeelt det Offentlige, samt paalagt mig, i ovenansførte Skrivt, at berigtige den, hvilket jeg ikke alene glædeligen, men og med Erkjendtlighed for den gunstige Dpmærksomhed, der er viist Agerdyrkerne, meget gjerne og beredvilligen herved gjør.

Den tilsigtede Enke, hvis Erklæring af høie Bedkommende er hende affordret, har da yttret som følger: „I afvigte Aar i October Maaned, „Dagen erindres ikke, var Undertegnede i Selskab „hos N. N., hvor Hr. Pastor Rønne ogsaa var „nærværende, og blev da iblandt andre Gjen„stande ogsaa talt om Veienes slette Tilstand „her i Egnen, og om de Byrder og Udgiv„ter, Hovedlandeveienes nye Anlæg foraarfa„gede denne Egns Beboere, formedelst den „lange Afstand fra Veien, ved hvilken Leilighed „jeg udlob mig med, at naar jeg skulde kjøbe „alle de Steen, jeg var pligtig at tilveiebrin„ge (efter det Hartkorn, der paahviler min Eien„dom) til min Veipart paa bemeldte Hovedlands„devei, da vilde 100 Rbdlr. ikke være tilstræk„kelige dertil; derimod har jeg ingensinde sagt, „at have kjøbt Steen for 100 Rbdlr.; thi da „en Favn Steen i afvigte Sommer ved Lande„veien kostede 5 Rbdlr., fandt jeg denne Priis „alt for høi og kjøbte jeg kun nogle faa Favne „Steen; men maatte med megen Besværighed „transportere de øvrige Steen, som til Veien „behøvedes, deels fra en Bakke ved Bordingborg, „ $\frac{1}{2}$ Miil fra min Veipart, og deels hjemme„fra $1\frac{1}{2}$ Miil fra Veistykket. Og da her fra „Møllen (circa $\frac{3}{8}$ Miil) til enhver Tid er yderst „maadelig Vej, var denne Kjørsel med Steen „til Landeveien forbunden med Besværighed og

„Anstrængelse for Creature og Bogntøi, ligesom
 „Transporten med Gruus circa $\frac{1}{2}$ Miil medfø-
 „rer Byrde for de veipligtige Hartkornsbrugere.
 „N. Mølle d. 28de April 1828. N. N.“

Fra den tilfigtede Mand med en større Gaard
 ere blandt andet indkomne 2de Skrivelser, den
 første til Undertegnede og den sidste til vedkom-
 mende Autoritet. Den første Skrivelse af 29de
 Martii 1828 meddeler følgende: „I Anledning
 „af Deres Begjering tilstaaer jeg gjerne, at jeg
 „har fortalt Dem, at jeg ifjor Sommer med 3
 „Bogne har forrettet 6 Ugers Bearbejde, deels
 „paa Kongeveien, deels paa Biveiene her i Nær-
 „heden. Men De vil erindre, at jeg fortalte
 „Dem Saadant som en Undskyldning, fordi min
 „Agerdyrkning ikke havde faaet al den Bearbejd-
 „ning, som De ønskede, og især at Kartoffel-
 „agrene ikke i rette Tid vare blevne rensede,
 „og derfor vare overløbne med Ukrudt. Efter
 „det udmærket trange Aar 1826, da jeg kun
 „havde Lidt af Foder, og ingen anden Foder,
 „havre end den, N. N. forærede mig, og den
 „ene Hest efter den anden blev træt, kunde jeg
 „ikke engang pløie tilbørlig dybt, fordi jeg maatte
 „spare nogen Kraft til Bearbejdet, og imedens
 „dette stod paa, var det mig umueligt at rense
 „Kartoflerne i rette Tid, at udføre Gjødningen,
 „og behandle Brakmarken. Denne var, som De
 „vil erindre, Anledningen til det, jeg fortalte

„Dem, og altsaa har jeg kunſ med et rundt
 „Tal nævnt 6 Uger, uden beſtemt at ville ſige:
 „at Veiarbeidet udgjorde nøiagtigt 6 Uger ic.“

Med ſidſtnevnte Skrivelse af 27de April
 1828, er det tilſtaaet og oplyſt, at Veiarbeidet paa
 Kongeveien, hvor der havdeſ 4 Veiparter, til
 Beløb 209 Favne, og paa Biveiene, hvor der
 havdeſ 7 Veiparter, til Beløb 412½ Favne, ikke
 havde medtaget 6 Uger, men ikkunſ 25 Dage.

Uf den forſtnevnte Erklæring fremlyſer altſaa, at jeg maae have hørt feil, ſaa at den tilſigtede Enke ikke har kjøbt Steen for mere end 100 Rbdlr., men at hun kunſ har deels kjøbt, deels ſelv leveret ſaa mange Steen, at derſom hun ſkulde have kjøbt dem alle, ſaa vilde 100 Rbd. ikke været tilſtrækkelige. Uf de ſidſtommeldte Breve ſees derimod, at den Mand, der fortalte mig, at han havde gjort 6 Ugers Veiarbeide, ikke har udtrykt ſig med den nøiagtigſte Præciſion. Fortællingen, indrykket ſom ovenmeldt i landoeconomiske Tidender, bliver altsaa herved berigtiget, og det Unøiagtige i Samme gjens Paldet.

Efterat jeg ſaaledes har efterkommet, hvad der var mig paalagt, føler jeg mig opfordret til endnu engang paa Ugerdyrkerens og Landets Vegne, ret underdanigſt at takke det Hoifongelige Rentekammer, der har viiſt denne Sag ſaa megen og ufortrøden Dpmærkſomhed, der uden

udgiver eet eller flere hundrede Rigsbankdaler, for at bidrage til Weienes Forbedring, er upaatvivelig ønskeligt baade for ham selv og de flere, som skulle befare Weiene, kunns forudsat, at den aarlige Udgivt staaer i Forhold til hans Indtægter af Agerdyrkningen; og han maatte ikke alleve være en slet Patriot, men tillige en stor Taabe, om han ikke gladeligen bidrog dertil, efter al sin Evne.

Men dersom Hartkornsbrugeren berimod ved lange Kjørseleer spilder den Kraft, som han burde anvendt paa at producere det bedst mulige Resultat af sin Agerdyrkning, saa er det ikke allene hans, men og Landets Tab, og det kan ikke ansees for underligt, om han krymper sig derved, og, skjøndt han som god Undersaat adlyder, dog fremkommer med underdanigst Bøn om, heri at see en lettende Forandring. Den Kongelige Weiforordning har og allerede været betænkt paa at sætte Grændser for Kjørslernes Længde, og foreskrevet 2 Mil, som den længste Wei, nogen Landmand maatte have til sin Weipart. Men, for den, der boer i 2 Miles Afstand (som endog, saavidt jeg veed, skal regnes i lige Linie, og ei efter Weiens Krumninger) er det jo dog upaatviveligen et stort Tab af physisk Kraft, at han skal, og det undertiden i Uføre, møde med Heste, Vogne og Folk, saa langt borte fra sit Hjem, begynde 2 til 3 Timer sildigere, end den, der

boer i Nærheden, kan begynde, og skal høre op 2 til 3 Timer tidligere, end Denne behøver at ophøre med sit Arbeide. For hvert Møde taber han saaledes 4 til 6 Timer og tilbagelægger med Hen- og Hjemreise 4 Mile, som ikke komme Veien tilgode — og endda har jeg ikke talt om, at Husbonde eller Madmoder som oftest maae overlade Heste, Vogne og Arbeide til sine Tjenere, som ikke Alle have Gud for Dien, (sat sapienti!) Skal han nu tillige tilføre sin Veipart Steen, enten fordi de ikke ere at fæde tilkjøbs i Nærheden af Veien, eller fordi han ei kan skaffe Penge til at betale med; saa forøges derved hans Kjørseler saare betydeligt, da han, især naar Veiene ikke ere desbedre, neppe fører en Cubikkavn paa ringere end 12 eller vel 16 Læs, det er: Med hver Kavn fører han 24 Miil med Læsset og 24 Miil med tom Vogn, og unddrager saaledes sit Agerbrug en betydelig Deel af den Tid og Kraft, som han ellers til egen og Landets Fordeel kunde anvende paa Samme. Hverken for 5 eller 10 Rbd. kunde han lade sig leie til sliig Kjørsel.

Landets faderlige Regjering har jo og selv ganske nyelig beviist, at den af priisværdig Omhuue for Folkets Larv, har tiltraadt den Mening, at der helst maa entrepreneres om Veiarbeidet, (Strandveien er saaledes lagt, og Nygtet glædede os med den Efterretning, at Ballerups-Veien

mueligt paa samme Maade vilde vorde lagt.) Den største Vanskelighed skal, siger man, være den: at tilveiebringe Steen, hvilke naturligviis ikke saa let kunne transporteres til Lands, som til Søes; men det kan aabenbarligen ikke blive vanskeligere for Entreprenuren, end for Hartfornsbrugeren at tilveiebringe dem. Det vil endog, i det mindste, i een Henseende blive lettere for Hiin, da han indretter sine Bogne og sit hele Kjøretøi efter Steenkørsel, og dertil kommer, at han ei kan antages at forsømme Landets Agerdyrkning for Veiarbeidets Skyld, da det maa forudsættes, at han, om han og er Landmand, dog holder særskilte Heste, Bogne ic. til dette Brug, og dersom det og skulde være at en slig Mand for Veiens Skyld forsømte sin Agerdyrkning, saa var det dog kun Een eller Faa, og ei det Hele, som tabte.

”Men Landmanden har Steen, og dem kan han holde i en alt for høi Priis.” Dertil maa jeg svare: ”det bliver jo Landmanden, som skal betale til sig selv, og altsaa ville de høie Priser Intet have at betyde.” ”Men, ikke Alle have Steen,” vil man sige, ”og sølgelig trykkes den, som ingen Steen har.” Jeg maa svare: ”Dette maa jo og nu være Tilfældet; og desuden kan det jo forbeholdes enhver Hartfornsbruger, som selv ønsker det, at levere sit Quantum Steen, maafee og at præstere Arbeide i Natura, naar

han derom itide gjør Anmælbelse. Det vil sikkerligen ikke blive Andre, end de Nærmestboende, som vel og kunne faae ifinde, at contrahere med Entreprenuren, der overalt paa de beqvemste Aarstider, og paa de, for ham selv, fordeelagtigste Vilkaar, vil sørge for Alt det Fornødne."

Jeg nedlægger derfor gjentagende underdanigst Forbøn for Landets Hartkornsbrugere: at Veiarbeidet, Tid efter anden, som Landets faderlige Regjering bedst finder det iværksætteligt, maa skee ved Entreprenurer, ligesom det alt er skeet med et Stykke fra Frederiksborg til den nye Ladegaard, og nu senere med Veien imellem Kjøbenhavn og Tægersborg Dyrehauge. Dog, jeg føler heel vel, hvor liden Bægt min Forbøn kan have, og venter derfor des hellere, at Mange flere, og især det Kgl. Danske Landhuusholdnings-Selskab, ville forunde denne Sag al deres Opmærksomhed, og fuldstændigere og bedre, end jeg har gjort det, ville sætte den i sit rette Lys, samt nedlægge mere formaaende Forbøn hos Høie Bedkommende, om at fremskynde Forandringen, saasnart, og saavidt, som De, der overskue det Hele, maatte finde det passende og iværksætteligt.

Lynghye d. 2 Septbr. 1829.

B. F. Rønne.

I n d h o l d .

	Pag.
Om Freireisernes Afskaffelse i Danmark, ved Hr. Procurator Vilh. Marcmann i Ålbens . . .	349.
Mindetale, holden i det Kgl. Landhuusholdningssekskab den 30te Decbr. 1829, over afdøde Geheim-Statsminister Dve Malling, af Hr. Etatsraad og Prof. J. W. Hornemann, R. a. D.	408.
Underretning om det paa Gaarden Kløverholm indførte Agerbrug, og hvad dermed staaer i Forbindelse, ved Hr. Auktionsdirecteur, Ridder Lemwig	431.
Efterretninger, meddeelte af Hr. Prof. Wegtrup	457.
Berigtigelse af en Meddelelse i nye landoeconomiske Tidens 6 B. 2 H. Side 222-228, ved Hr. Pastor Rønne	481.
